

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry of Health

Broj: 10-05-18645-91/19
Sarajevo, 25.10.2019.godine

J.U. ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
KANTONA SARAJEVO
Broj: 05.3.34-7038 / 19 god.
Datum, 18.11. 19 god.

JU ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO KANTONA SARAJEVO
n/r Direktor
Mustafe Pintola 1, Sarajevo

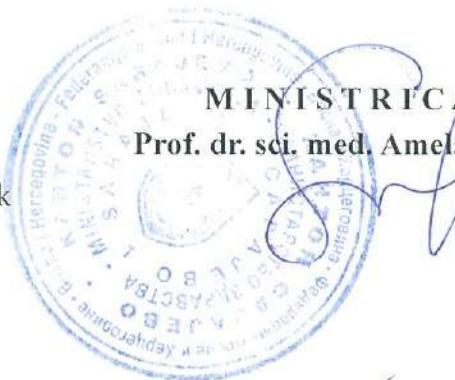
PREDMET: Zastupnička inicijativa, dostavlja se

Zastupnik **Sead Milavica** je na Osmoj radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 14.05.2019. godine, u okviru tačke Dnevnog reda "Poslanička/zastupnička pitanja, inicijative i odgovori" a u skladu sa Poslovnikom Skupštine Kantona Sarajevo, uputio **zastupničku inicijativu**:

"da Vlada Kantona Sarajevo, sa posebnom uključenošću Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo i u suradnji sa nadležnim institucijama u što kraćem vremenskom roku donese Strategiju o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima, na osnovu koje će Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo donijeti relevantne Pravilnike o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima kojima bi se jasno definisale konkretne aktivnosti i mehanizmi koji bi omogućili provođenje spomenute Strategije"

U prilogu akta dostavljamo naprijed navedenu zastupničku inicijativu, te Vas molimo da ovom ministarstvu dostavite mišljenje kako bi se blagovremeno isto dostavilo Skupštini Kantona Sarajevo.

S poštovanjem,

MINISTRICA
Prof. dr. sci. med. Amela Sofić

Pripremila:

dr. stom. Arina Bejdic Kršo, stručni savjetnik

Kontrolisala:

dr. Alma Kadić, pomoćnica ministrike
dipl. iure. Amra Isić, sekretar ministarstva

web: <http://mz.ks.gov.ba>
e-mail: mz@mz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-104,
Fax: + 387 (0) 33 562-243
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

JU Šarić

27.05.19. g

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
SKUPŠTINA KANTONA
SARAJEVO

Босна и Херцеговина
Федерација Босне и Херцеговине
СКУПШТИНА КАНТОНА
САРАЈЕВО

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
ASSEMBLY

Broj:01-05-18645-91/19
Sarajevo, 17.05.2019. godine

VLADA KANTONA SARAJEVO

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

Zastupnik Sead Milavica na Osnnoj radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 14.05.2019. godine, u okviru tačke Dnevnog reda "Poslanička/zastupnička pitanja, inicijative i odgovori", a u skladu sa Poslovnikom Skupštine Kantona Sarajevo pokrenuo je zastupničku inicijativu "da Vlada Kantona Sarajevo, sa posebnom uljučenošću Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo i u saradnji sa nadležnim institucijama u što kraćem vremenskom roku donese Strategiju o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima, na osnovu koje će Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo donijeti relevantne Pravilnike o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima kojim bi se jasno definisale konkretne aktivnosti i mehanizmi koji bi omogućili provođenje spomenute Strategije".

Molimo da pokrenutu inicijativu tretirate u okviru nadležnosti i nakon postupanja po istoj, shodno odredbama Postovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“- broj 41/12 - Drugi novi prečišćeni tekst, broj 15/13 i 47/13,47/15,48/16) u pisanim obliku, obavijestite Skupštinu o učinjenom.

Prilog: Zastupnička inicijativa Seada Milavice

CO:

- sekretar SKS
- sekretar Vlade Kantona

P R E D S J E D A V A J U Č I
SKUPŠTINE KANTONA SARAJEVO

Elmedin Konaković

Pripremila: Jasmina Delahmetović
Kontrolisala: Amela Smailagić-Čamđić, s.

web: <http://skupstina.ks.gov.ba>
e-mail: skupstina@skupstina.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-055,
Fax:+ 387 (0) 33 562-210
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

DEMOKRATSKA FRONTA

Klub zastupnika Demokratske fronte u Skupštini Kantona Sarajevo

Zastupnik: Sead Milavica

Broj: /19

U Sarajevu, 14.05.2019. godine

BOSNA I HERCEGOVINA

FEDERACIJA BOSNA I HERCEGOVINA

KANTON SARAJEVO

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO

VLADA KANTONA SARAJEVO

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA KANTONA SARAJEVO

PREDMET: ZASTUPNIČKA INICIJATIVA

Poštovani,

na osnovu članova 106. i 213. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 25/10, 14/11, 19/11, 7/12, 26/12) prema Skupštini Kantona Sarajevo:

Pokrećem inicijativu da Vlada Kantona Sarajevo, sa posebnom uključenošću Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo i u saradnji sa nadležnim institucijama u što kraćem vremenskom roku donese Strategiju o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima, na osnovu koje će Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo donijeti relevantne Pravilnike o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima kojim bi se jasno definisale konkretnе aktivnosti i mehanizmi koji bi omogućili provođenje spomenute Strategije.

OBRAZLOŽENJE:

Zaštita zdravstvenih radnika predstavlja drugu stranu medalje u odnosu zdravstvenog sistema i pacijenta. Iako su pacijenti u zdravstvu na prvom mjestu, oni pored svojih jasno određenih zakonskih prava imaju i određene obaveze, koje između ostalog uključuju i odgovornost prema drugim korisnicima usluga zdravstvene zaštite, zdravstvenim radnicima i drugim licima koja omogućavaju pružanje zdravstvenih usluga. Nedopustivo je da se dozvoli bilo kakva vrsta nasilja, kao i nepostojanje bilo kakvih mjera kojima bi se ono spriječilo.

Rješenje ovog problema zahtijeva strateški pristup od nekoliko koraka, a koji bi bili sadržani u Strategiji o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima. Prije svega, potrebno je jasno definisati nasilje na radnom mjestu i uspostaviti sisteme koji će omogućiti osoblju da prijavljuje slučajevne nasilja na radnom mjestu, uključujući i verbalno zlostavljanje, i koji će vrijediti za sve zdravstvene ustanove u Kantonu Sarajevu. Dakle, treba stvoriti jednostavne, pouzdane i sigurne

DEMOKRATSKA FRONTA, Kantonalni odbor DF BH Kanton Sarajevo, Saliba Udžvarlića 10/1; 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina; Tel. + 387 33 200-222;

Generalni sekretarijat: Saliba Udžvarlića 10/111; Tel. +387 33 711-600; 711-400; Fax. +387 33 711-620
www.fronta.ba

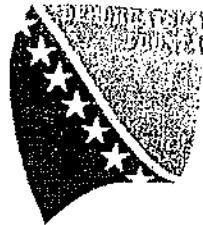

sisteme izvještavanja koji rezultiraju transparentnim rezultatima. Vrlo je važno napraviti ovaj korak jer trenutno ne postoji protokol, i samim time onemogućen je pristup informacijama o tačnom broju incidenata, njihovim lokacijama niti uzrocima. Prilikom planiranja konkretnih mjera zaštite, ovi podaci su od vitalnog značaja za njihovu kvalitetnu i racionalnu provedbu, te je potrebno uspostaviti centralnu bazu podataka. To znači redovnu analizu i praćenje trendova svih izvještaja o nasilju na radnom mjestu - uključujući verbalno zlostavljanje i pokušaje napada na osoblje gdje nije bilo štete. Potrebno je detaljno pregledati i analizirati svaki slučaj nasilja na radnom mjestu kako bismo odredili koji su to faktori koji doprinose nasilju, koja su to mesta i institucije gdje se javlja najveći broj problema, i koje su to prioritetne situacije za intervenciju.

Međutim ove informacije neće same po sebi spriječiti nasilje, već ih je potrebno koristiti kao svojevrsni sistem usmjerena konkretnih fizičkih mjera. Tako je potrebno razviti kvalitetne inicijative kojim bi se smanjili slučajevi nasilja na radnom mjestu. To može podrazumijevati fizičke mjerne obezbeđenja, ovisno o specifičnom statusu, obimu i vrsti rada ali i finansijskom situaciji pojedinih ustanova.. Fizička ili tehnološka rješenja mogu uključivati zaštitare, alarme, bolje izlazne rute, redovite sigurnosne patrole, detektore metala, tipke za paniku (uključujući i mobilne tipke za paniku), tehnologiju nadzora (kao što su kamere), zaštitu barijerama (na primjer, vrata i ograde sa elektronskim pristupom), promjene u fizičkoj okolini kako bi se olakšala de-escalacija i smanjile opasnosti, ali i jednostavne mjere kao što su npr. bolje osvjetljenje. Ove mjere je potrebno kombinovati sa odgovarajućim izmjenama u radnim praksama ili administrativnim procedurama. Kao primjer, da bi se stvorilo mirnije okruženje koje manje dovodi do nasilja, potrebno je dodijeliti dovoljno osoblja rizičnim jedinicama kako bi se smanjile gužve i vrijeme čekanja, obzirom da su to značajni faktori rizika za nasilje na radnom mjestu. Ili mijenjanje radnih procedura kako bi svi članovi tima, uključujući i one koji osiguravaju transport, bili sigurni i kako bi se spriječila njihova izolacija, i osigurala sredstva da pozovu pomoć. Jedan od načina je i da se svo osoblje, uključujući i sigurnosne radnike, obuči za deescalaciju situacije, samoobranu i hitar i staložen odgovor na kodove za hitne slučajeve. Međutim, ove posljednje obuke, iako korisne, nikako ne smiju biti prva linija odbrane, već posljednja, jer se zdravstveni radnici ne trebaju previše izlagati u ovakvim situacijama.

Također, u najgorim slučajevima kada se nasilje već desi radnici u zdravstvu su prepušteni sami sebi kako bi sanirali posljedice. Potrebno je obezbjediti odgovarajuće praćenje i podršku žrtvama, svjedocima i drugima koji su pogodeni nasiljem na radnom mjestu, uključujući psihološko savjetovanje i ali i stvaranje sigurnog okruženja za žrtve traume, ukoliko je to moguće.

Naposlijetu, potrebno je redovno ocijeniti uspješnost svih gore navedenih mjera, i revidirati ih po potrebi. To će se vršiti analiziranjem trendova incidenata, povreda i smrtnih slučajeva u odnosu na polazne stope i mjerjenje poboljšanja, anketama radnika kako bi se utvrdila efikasnost inicijativa na terenu, praćenje jesu li preporuke izvršene itd.

Međutim, kako svaka strategija zahtijeva i akcioni plan kojim bi se ona provela u stvarnosti, nakon donošenja predmetne Strategije, Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo treba što hitnije pristupiti donošenju relevantnih Pravilnika i protokola, kojim bi se strateške mјere i realizirale, i ovaj problem doveo pod kontrolu.

Uzevši u obzir sve gore navedeno, smatram da ova inicijativa ima svrhu i opravdanost.

Zastupnik u Skupštini Kantona Sarajevo
Sead Milavica

Broj: 05.3.34-7038-1/19
Sarajevo, 28.11.2019. godine

n/p: Prof.dr.sci. Amela Sofić, Ministrica
Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo
Reisa Džemaludina Čauševića 1
71000 Sarajevo

- 4 - 12 - 2019

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA KANTONA SARAJEVO

PREDMET: Zastupnička inicijativa odgovor –dostavlja se

Veza: Vaš akt broj: 10-05-18645-91/19 od 25.10.2019. godine

Poštovana,

J.U. Zavod za javno zdravstvo KS upućen je akt Naš broj: 05.3.34-7038 od 18 .11. 2019. godine sa zastupničkom inicijativom koju je na Osmoj radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 14.05.2019. godine uputio zastupnik Sead Milavaca. Inicijativa se odnosi na donošenje „Strategije o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima, na osnovu koje će Ministarstvo zdravstva KS donijeti relevantne Pravilnike o zaštiti i prevenciji nasilja nad medicinskim radnicima kojima bi se definisale konkretnе aktivnosti i mehanizmi koji bi omogućili provođenje spomenute Strategije“.

J.U. Zavod za javno zdravstvo KS pozdravlja ovaku inicijativu jer smo svjedoci da su zdravstveni radnici prilikom obavljanja svog posla nerijetko suočeni sa napadima i nasiljem u opsegu od vrijedanja preko fizičkih napada pa do prijetnje oružjem.

Ono što je zajedničko za veliki broj slučajeva napada na zdravstvene radnike za koje smo saznali putem medija je da je najveći broj kada je u pitanju javno mjenje okarakterisan kao posljedica neuređenog sistema ili „odraz općeg stanja u društvu“.

Svakodnevna praksa pokazuje da su zdravstveni radnici izloženi najčešće verbalnom nasilju, da mnogi od onih koji dožive poniranje od strane pacijenata ili njihovih pratioca obično zaziru od toga da slučaj prijave jer ih je sramota, a nerijetko su obeshrabreni jer se nakon prijava često boje odmazde od strane nasilnika ili izostanka adekvatnog odgovora.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije više od polovine zaposlenih u zdravstvenom sektoru se makar jednom suočilo sa aktom nasilja na radnom mjestu, a između (8 %) i (38%) zdravstvenih profesionalaca se tokom svoje karijere suočavalo sa fizičkim nasiljem.

Godišnja stopa nasilnog ponašanja u svijetu za sva zanimanja, bila je 12,6 na 1000 radnika , dok je ona za ljekare iznosila 16,2, za medicinske sestre 21,9, a za ljekare specijaliste psihijatre 68,2.

Međunarodna organizacija rada je prva ukazala na ovu pojavu još sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Svjetska zdravstvena organizacija u suradnji sa Međunarodnom organizacijom rada i Međunarodnim vijećem medicinskih sestara su još 2002. godine objavile Okvirne vodilje za prepoznavanje nasilja na radnom mjestu u zdravstvenom sektoru.

U Izvještaju o radu i finansijskom poslovanju JU Dom zdravlja KS navodi se da je u 2018. godini registrovano 53 slučaja napada na zdravstvene radnike.

Adresa: dr. Mustafe Pintola br.1, 71210 Ilidža
Tel/fax: 627-889, 624-470
web: <http://www.zzzjks.ba>
e-mail: gzavod@bih.net.ba

Problem nasilja nad zdravstvenim radnicima na radnom mjestu od strane pacijenata i njihovih pratioca u KS je značajan problem i da je što prije neophodno definisati tijelo koje bi se prioritetno bavilo ovim pitanjem u Kantonu Sarajevo.

Prema definiciji Evropske komisije "Nasilje nad zdravstvenim profesionalcima podrazumijeva namjernu upotrebu sile protiv drugog lica ili protiv grupe lica, koja je prijeteća ili stvarna, u vezi je sa radnim mjestom i koja može dovesti do povrede ili povećanog rizika od povrede, psihološke štete, degradacije, pa čak i gubitka života."

Prema dostupnim istraživanjima faktori rizika za nasilje nad zdravstvenim radnicima od strane pacijenta i njihovih pratioca najčešće su: zloupotreba alkohola i droga, dugo vrijeme čekanja na zdravstvenu uslugu, iritirajući ili neodgovarajući stav osoblja, visok nivo stresa kod pacijenata i njihovih pratioca, sumnja da se ne poštuju redovi hitnosti i da se pacijenti primaju preko reda, nedostatak informacija za dužinu čekanja u čekaonici, razlike u jeziku ili kulturi koje mogu dovesti do nerazumijevanja između zdravstvenih radnika i pacijenata i/ili njihovih pratioca, neadekvatno fizičko okruženje (nedostatak stolica za sjedenje, male i zagušljive čekaonice), neadekvatno osvetljenje, nekontrolisan pristup oružju. Rizik za nasilničko ponašanje povećava se tokom noći, ranih jutarnjih sati te za vrijeme vikenda i praznika.

Kako bi se ovo pitanje na adekvatan način rješavalo kroz strateški pristup predlažemo da se pri Ministarstvu zdravstva KS osnuje Komisija za sigurnost zdravstvenih radnika u Kantonu Sarajevo kao važan segment institucionalnog značaja, te da se istovremeno inicira sastanak sa svim kantonalnim strukovnim komorama koje bi se trebale aktivnije uključiti kada je u pitanju registracija nasilja nad zdravstvenim radnicima, prijavljivanja nasilja i olakšavanje prijavljivanja nasilja. Svi slučajevi nasilja nad zdravstvenim radnicima bi trebali biti prijavljeni i strukovnim komorama putem online prijava.

Strateško djelovanje neophodno je usmjeriti u slijedećim pravcima: a) zakonodavstvo kroz temeljitu analizu postojećeg pravnog okvira koji se odnosi na ovo pitanje i inicijative za izmjene i dopune postojećeg pravnog okvira u F BiH u cilju sankcioniranja nasilja i zaštite zdravstvenih radnika; b) povećanje sigurnosti kroz mjere na nivou samih ustanova (nadzor, kućni red, javne objave o nultoj toleranciji na nasilje, pisane politike za zaštitu zaposlenih od nasilja i njihovo dostavljanje svim zaposlenim i javnosti); c) prikupljanje podataka i registracija nasilja kroz rad strukovnih komora svih zdravstvenih profesionalaca; d) faktori sredine (kroz strategije smanjenja rizika-poboljšanje prostora i ostalih okolinskih faktora, povećanje stepena znanja zdravstvenih profesionalaca o samozaštiti od nasilja, psihološka podrška za zdravstvene radnike koji su pretrpili nasilje); e) podizanje javne svijesti (kroz medijske kampanje i socijalni marketing).

Za ova pitanja neophodan je interdisciplinarni pristup i puna koordinacija između različitih aktera koji uključuju: Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo pravde i uprave, zdravstvene ustanove, strukovne komore, sindikate, zdravstvenu inspekciju i inspekciju rada.

S poštovanjem,

Izradila:
Prim. dr. Emira Tanović-Mikulec

Kontrolirala:
Prim. dr. Emira Tanović- Mikulec

